Росіяни здійснюють проти українців спланований лінгвоцид: тортури та зґвалтування за українську мову під час війни

Читать на русском

Росіяни здійснюють проти українців спланований лінгвоцид: тортури та зґвалтування за українську мову під час війни

Вбивство Ірини Фаріон є одним із найзагадковіших за роки повномасштабного вторгнення. Але воно якраз говорить про те, що навіть у Львові, який називають найбільш українським містом на всій планеті, можуть вбивати за наші національні цінності.

Офіс уповноваженого із захисту державної мови працює п'ятий рік, третій — в умовах повномасштабної російської агресії. Як змінилося сприйняття української мови суспільством після того, як в українські міста почали прилітати російські ракети? Як саме росіяни ведуть війну проти української мови? Про це йдеться в інтерв'ю видання SESTRY з мовним омбудсменом Тарасом Кремінем

Марія Гурська: Чи використовується у російсько-українській війні мова як зброя? У чому це полягає?

Тарас Кремінь: Росіяни здійснюють проти України і українців ретельно спланований лінгвоцид. Перше, у що цілиться ворог, крім об'єктів критичної інфраструктури, це об'єкти культурної, освітньої, мовної інфраструктури. Вивіски при в'їзді до населених пунктів, які тимчасово займають окупанти, одразу ж змінюються на російськомовні, відновлюються назви декомунізованих топонімів. В окупації знищується українська мова і література, спалюються бібліотеки, а україномовних громадян катують — особливо вчителів та священиків. Безліч колег — освітян — які вимушено опинилися в окупації, на жаль, загинули. Дитячий автор Володимир Вакуленко був убитий росіянами за те, що був письменником і людиною з активною українською позицією.

Священнослужителі ПЦУ і УГКЦ зазнають особливо жорстоких тортур — фізичних і моральних принижень, зґвалтувань, про що духівники, які вийшли з полону, розповіли пресі та правозахисникам

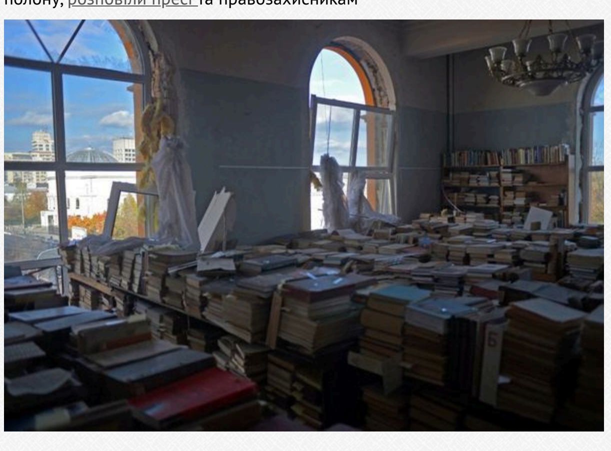

Такий вигляд мала наукова бібліотека імені Максимовича у Києві після російської атаки. Фото: Yevhen Kotenko/Ukrinform/East News

Відомо, що для того, щоб вийти з тимчасово окупованої території, треба пройти так звані фільтраційні табори, де відбувається перевірка лояльності за зовнішніми ознаками — наявність або відсутність татуювань на тілі, досліджується минуле людей на предмет участі в Революції Гідності, бойових діях, у підпіллі, волонтерстві, в допомозі ЗСУ, участі в мітингах, наявності ветеранів в родині.

Якщо окупанти виявляють, що навіть не сама людина, а, припустимо, її родичі є освітянами, такі люди одразу ж потрапляють під приціл. Відомі приклади не тільки побиття, але й розстрілів, викидання з транспорту, пострілів як по живих мішенях. Таких прикладів було дуже багато, згадати хоча б Бучу, Гостомель і Ірпінь.

Вбивство мовознавиці Ірини Фаріон у Львові цього року — жахливий приклад атаки на мову в тилу під час війни. Що ви про це думаєте?

Вбивство Ірини Фаріон є одним із найзагадковіших за роки повномасштабного вторгнення. Але воно якраз говорить про те, що навіть у Львові, який називають найбільш українським містом на всій планеті, можуть вбивати за наші національні цінності. А в окупації і на фронті за українську мову вбивають щодня.

Як діє щодо цих фактів Офіс уповноваженого?

Ми звертаємося до правоохоронних органів та правозахисних організацій, їм ми офіційно передали сотні прикладів. Дуже добре, що Національна поліція, Генпрокуратура, СБУ долучають ці факти або до відкритих, або відкривають нові провадження під кутом, зокрема, 161 статті Кримінального кодексу «Дискримінація за мовною ознакою». На жаль, в нашому законодавстві немає кримінального покарання за лінгвоцид. Але, сподіваюся, що це може бути активним предметом законодавчих ініціатив з боку народних депутатів України, тому що ми повинні навчитися карати злодіїв за лінгвоцид в Україні і добиватися такого покарання у міжнародних судових процесах. Я постійно комунікую з нашим представником в Європейському суді з прав людини.

ЄСПЛ однозначно засудив знищення національної ідентичності українців — зокрема, мови в окупації

Є відповідні резолюції Парламентської асамблеї Ради Європи. Створено робочу групу з питань геноциду в Україні з ініціативи Міжнародного кримінального суду. Я спілкуюся з суддями і прокурором Карімом Ханом, вони розглядають лінгвоцид як злочин — ще одну складову великої справи про геноцид проти українського народу. Дуже важливі активні дії в міжнародних судових інстанціях, щоб знайти причетних, організаторів, виконавців, з подальшим притягненням до кримінальної відповідальності.

Рятувальник і місцевий житель виносять книги з пошкодженої школи після влучання ракети в Харкові. Липень 2022 року. Фото: Sergey BOBOK / AFP/East News

Офіс уповноваженого з захисту державної мови існує п'ятий рік і у втіленні державної мовної політики спирається на Закон «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Що за цей час стало для вас найбільшим викликом?

Закон про мову з моменту набуття його чинності пройшов перевірку на здатність бути головним інструментом боротьби за ідентичність українців. На початку нашій інституції закидали наявність неіснуючих поліцейських функцій, називаючи нас контролюючим органом, який створює зайві інструменти розколу суспільства за мовною ознакою. Хоча це абсолютно не відповідало дійсності, тому що мовний закон чітко відповідає 10-й статті Конституції, яка визначає українську мову як державну і створює додаткові інструменти для захисту мовних прав громадян України в усіх сферах суспільного життя.

З метою захисту мови і забезпечення мовних прав громадян і було створено інституцію, в якій я працюю. Ми почали роботу у двомовній країні за повної відсутності мовної інфраструктури і нерозуміння потреби у ній місцевою владою. Все це доводилося будувати з нуля. Почали виникати мовні курси і місцеві мовні програми, відкриватися українські книгарні, зніматись фільми і ставитися вистави державною мовою.

Найбільш злісні порушники — найчастіше заступники міських голів на сході і півдні, а також рекламні агентства і інтернет-компанії — своїми штрафами регулярно поповнювали місцеві бюджети

Кожні пів року впроваджувались наступні параметри мовного закону. Окремі статті визначали обов'язковість української мови у сферах освіти, обслуговування, користувацьких інтерфейсів, соціальних мереж, інтернет-магазинів, офіційних представництв державних установ і комунальних організацій. Одним з найбільших викликів стала українізація сфери обслуговування — одна з наймасовіших в Україні, і тому для нас принципово важлива.

Потрібно було переконати багатомільйонну армію людей, які працюють в тренажерних залах, надають послуги в супермаркетах, заправляють машини, варять каву, продають квіти тощо спілкуватися з українцями за замовчуванням державною мовою. Станом на 16 січня 2021 року 30-а стаття Закону про мову була найпопулярнішим пошуковим запитом в інтернеті — третім за популярністю після виборів президента США і пандемії коронавірусу. Ці п'ять років були неймовірно складними.

Але з початком повномасштабного вторгнення раптом виявилося, що переконувати громадян України у важливості мови, яка стала маркером ідентичності «свій-чужий» та простором свободи, більше не потрібно

А як ставлення самих українців до своєї мови змінилося за час війни?

Нав'язувана двомовність прийшла до нас із радянських часів. На превеликий жаль, протягом тривалого часу українська в Україні не була першою. Українська мова в масовій свідомості була мовою села, непопулярною мовою. А мовою престижу, кар'єри, влади, успіху була російська. Це змінювалося поступово протягом періоду незалежності, але початок повномасштабної війни став точкою неповернення. Віра в ЗСУ і українське суспільство разом з внутрішніми переконаннями, які спираються на нашу історію, мову та культуру, стали стрижнями незламності, довкола яких обертається сила нашої волі і шлях до перемоги.

Чи існує конкретна статистика переходів на українську серед громадян за останні три роки?

Серед опитувань різних служб та агентств станом на 2024 рік фігурує цифра до 80% українців, які говорять українською в офіційно визначених сферах, визнають українською єдиною державною мовою і віддають їй перевагу.

А скільки було до війни?

До війни було понад п'ятдесят відсотків.

Тобто кількість україномовних українців виросла за час війни на 30%! Це дивовижно. А як щодо мови приватного спілкування?

Закон не поширюється на мову приватного спілкування. Але, за дослідженнями, можемо зробити висновок, що вдома поки що щонайменше 60% послуговується українською. Варто розуміти, що частина громадян, які публічно спілкуються українською, а вдома іншими мовами — це представники національних меншин або корінних народів.

І все ж 80% спілкування українською у громадському секторі — це рекорд. Питання в тому, щоб таку динаміку зберегти і знайти додаткові можливості

Наша задача — допомогти українцям опанувати українську мову і в домашньому спілкуванні, і в спілкуванні в соціальних мережах, і в пошуку тієї або іншої інформації на інтернет-ресурсах, і в створенні додаткових можливостей, щоб в середовищі, в громадах, в містах було значно більше ресурсів для опанування української мови.

Поділіться найпотужнішими відомими вам прикладами переходу українців на українську мову?

У 2022 році Нобелівською лауреаткою Премії миру стала Олександра Матвійчук. Під час церемонії Нобелівської премії промова вперше за всю історію лунала українською, а Матвійчук розповідала про важливість мови, культури, ідентичності — особливо з початком повномасштабного вторгнення.

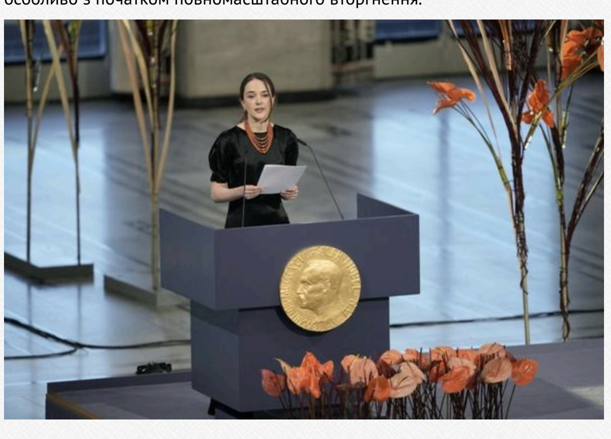

Нобелівська лауреатка Олександра Матвійчук. Фото: Markus Schreiber/AP/East News

Я зараз працюю над книгою, в якій зібрав історії українських лідерів, які говорять про важливість мови в їхньому житті. Олександра розповіла мені, як колись перейшла на українську мову студенткою ліцею під впливом вірша Оксани Пахльовської:

«Страшний мисливець вийде знов на лови.

В єдину сітку всіх рабів згребе,

Раби — це нація, котра не має мови.

Тому й не може захистить себе».

Значна частина есеїв у цій книзі розповідає, по суті, такі історії переходів на українську, які сталися з людьми за ці десять років війни або вже безпосередньо під час повномасштабного вторгнення. Наприклад, олімпійський чемпіон, Міністр молоді та спорту (2020-2023 рр.), президент Національного Олімпійського Комітету України Вадим Гутцайт свого часу в зросійщеному спортивному середовищі зміг переконати співтовариство у важливості української мови як державної і перейшов на українську разом з дружиною, відомою журналісткою і майстром спорту з художньої гімнастики Оксаною Гутцайт, а також зміг переконати перейти на українську наших спортсменок — олімпійську чемпіонку та володарку світового рекорду зі стрибків у висоту Ярославу Магучих і дворазову олімпійську чемпіонку з фехтування Ольгу Харлан, які сьогодні своєю незламністю і потужною позицією надихають весь світ.

Я хочу також навести приклад Кирила Кашлікова, генерального директора та художнього керівника Національного академічного драматичного театру імені Лесі Українки, який разом з колективом перейшов на українську вже після початку повномасштабної війни.

Кирило розповів мені, як це сталося: 24 лютого 2022 року, коли на Київ полетіли російські ракети, він побачив, як плаче його маленький син. У той момент він твердо вирішив, що це остання хвилина, коли він говорить російською! І в перший же тиждень театр переклав весь свій репертуар і запустив мовні курси для артистів, щоб продемонструвати свою єдність, культуру і повагу до національних цінностей. І скажу вам, таких прикладів тисячі!

Якою мовою говорить сьогодні Український фронт?

Українці говорять українською мовою. Але для тих військових, спортсменів, представників сфери обслуговування, які спілкуються недостатньо українською, ми продовжуємо створювати додаткові можливості. Я особисто створив для військових мовні курси і сподіваюся, що Міністерство оборони та відповідні заклади освіти продовжать мою ініціативу. Звісно, проблема двомовності зберігається — це очевидний факт.

Але треба боротися з цим, створюючи нові інструменти і захищаючи кожного військового, який хоче спілкуватися зі своїм командиром та чути команду про наступ українською, а ще у спілкуванні зі своїми дітьми, які навчаються, скажімо, в Запоріжжі або в Одесі, хоче чути українську, а не російську, яка, на превеликий жаль, ще зберігається в освітньому процесі у вигляді двомовності деяких педагогів.

Міністерство освіти і науки підтримало законопроєкт, який пропонує заборонити використання російської мови у школах під час перерв. Як ви ставитеся до цієї ініціативи?

Категорично підтримую. Але для цього треба зрозуміти одне, що не тільки українська школа, а й вся територія української держави є територією української мови. Двозначності тут бути не може. Це стосується і компактного проживання наших громадян за кордоном.

Наше видання писало про випадки, коли дітям у школах в Польщі забороняли говорити українською на перервах. Співавтор Закону про мову Микола Княжицький наголошує, що Україні бракує стратегії щодо освіти українською за кордоном — уряд не робить відповідних кроків, щоб цьому сприяти. Як будувати стратегію розвитку української мови для українців за кордоном, зокрема, в країнах найбільшого розселення — Польщі, Німеччині, Чехії?

У нас доволі багато прикладів, як підтримуються громадяни України за кордоном. Але от до стратегії потрібно підходити окремо в кожній країні. Скажімо, нещодавно я був у Будапешті, зустрічався з нашою громадою і точно знаю, що запит на українське шкільництво там неймовірно високий. Але і підтримка з боку місцевої влади можлива тільки тоді, коли у нас там з'явиться посол.

Тому питання ефективності наших дипломатичних представництв тягне за собою стратегію реалізації зовнішньої культурної дипломатії і мовної політики, в якій ми активно готові брати участь

А як з Польщею?

У Польщі мені відомо про чисельні освітні хаби, суботні і недільні школи. Та якщо ми говоримо про традиційну польську школу, зрозуміло, що вона відстоює власні інтереси. Ми не можемо створити українське середовище в іншій країні, а найкращі умови для розвитку української мови, звичайно ж, гарантуються в Україні.

Так, ми повинні продовжувати створювати можливості для навчання дітей за кордоном і допомагати їм в опануванні української, бути активними в просуванні українознавчих студій, доступності української мови в музеях, університетах і медіа, забезпечувати наших школярів, які перебувають за кордоном, доступною літературою і підручниками. З іншого боку, самі українці, які опинилися за кордоном, віддали своїх дітей до школи, займаються підтримкою України та збором коштів на допомогу ЗСУ, мовою висловлюють свою солідарність з власним народом. Це важливо пам'ятати кожному.

Як цьогорічний старт перемовин про вступ України в ЄС впливає на державну мовну політику?

Коли Україна стане членом ЄС, українська мова стане однією з мов Європейського Союзу. Наше завдання наближати українську мову до статусу мови європейського співтовариства. Інтерес до України, який забезпечив героїзм нашого війська, потрібно підтримувати і гарантувати доступність української мови для громадян інших країн ЄС.

Для вільного світу українська мова вже сьогодні стала одним із джерел пізнання нашої незламності, нашого духу

Щоб зробити її зрозумілою європейцям, ми започаткували програму «Українська мова — це мова ЄС». Вона полягає у можливостях опанування української мови громадянами країн ЄС, які хочуть брати участь у відновленні об'єктів критичної інфраструктури, сприяти у відкритті українських шкіл за кордоном, реалізовують культурні та бізнес-проєкти, хочуть пізнавати Україну, а можливо, навіть планують в майбутньому переїхати сюди, змінивши громадянство. Програма «Українська мова — це мова ЄС» забезпечить вивчення мови, якісні переклади, юридичний супровід і загалом — зближення мовних політик України та європейських країн.

А де можна знайти інформацію про такі можливості вже зараз?

На сайті Уповноваженого з захисту державної мови. Перелік таких курсів є в нас на порталі, а самі вони є у відкритому доступі і безоплатними з боку національних платформ, громадських організацій, телевізійних каналів, тренінгових платформ та міжнародних навчальних центрів, які демонструють високий рівень переходу на українську мову.

Марія Гурська, головна редакторка Sestry, та Тарас Кремінь, мовний омбудсмен. Фото: приватний архів

Титульне фото: Roman PILIPEY / AFP/East News

Автор: Марія Гурська

Джерело: SESTRY

Теги: Православна Церква України (ПЦУ) | ПЦУ | Кремінь Тарас | Кремень Тарас | Пытки | катування | Зґвалтування | Изнасилование | Фарион Ирина | Фаріон Ірина | Фарион | Нападение России на Украину | Напад Росії на Україну | Война | Війна

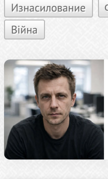

Сергій Климчук
ОГЛЯДАЧ КРИМІНАЛЬНИХ НОВИН

21 жовтня 2024 г., 14:55 | Переглядів: 2963 | Коментарі: 0

Роздрукувати | Надіслати товаришу

Коментарі:

comments powered by Disqus

Важливі новини

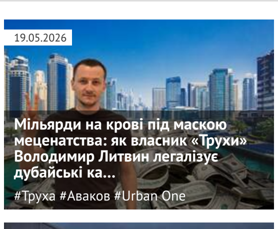
19.05.2026
Мільярди на крові під маскою меценатства: як власник «Трухи» Володимир Литвин легалізує дубайські ка...
#Труха #Аваков #Urban One

13.05.2026
Розшукуваний бізнесмен Борис Ушерович через кіпрсько-іспанський ландромат...
#РЖД #Кипр #Кіпр

ЦЕНЗУРА ЯК ОБІЙТИ БЛОКУВАННЯ І ЧИТАТИ НАШ САЙТ

Останні новини

По даті | По переглядам | По коментарям

14:49 У Дніпрі оголосили підозру двом працівникам ТЦК, які викинули на вулицю непритомного чоловіка
14:45 Країни Балтії не надавали свій повітряний простір для ударів безпілотників по РФ, — прем'єрка Литви
14:41 Україна ще не виконала всі умови для отримання першого траншу від ЄС, — ЄК
14:36 **Росіяни атакували безпілотниками лікарню у Конотопі: постраждалих немає**
14:30 **РФ скинула три авіабомби на багатоповерхівки у Дружківці: поранено п'ятьох цивільних**
Підписуйтесь на наш канал в Telegram. Оперативно про головне
14:23 Забив 10 голів: УЄФА назвав найкращого гравця сезону в Лізі чемпіонів
14:17 На Сумщині загинув 35-річний оператор ПТРК із Тернопільщини Максим Савчук
14:09 Навіть за 44 тисячі: на Харківщині підрядники тижнями марно шукають іноземних працівників
14:00 Помилка митниці у кваліфікації: Суд у Львові виправдав водія автобуса з нікотином на 1,4 мільйона гривень
13:56 **Ситуація на кордоні з Білоруссю: Радник міністра оборони прокоментував дії ворога та готовність ЗСУ до відповіді**
13:52 **Лукашенко погрожує Вірменії «українським сценарієм» через спроби зближення з ЄС**
13:47 "Підвів країну": Мадяр збирається усунути президента Угорщини
13:41 Контррозвідка СБУ затримала у Полтаві інформатора, який коригував удари по позиціях ППО
13:35 Масова хвиля «мінувань» у Литві: понад 130 навчальних закладів отримали погрози
13:30 Дипломатичний скандал з підрозділом ССО імені "Героїв УПА": З мерії Любліна зняли прапор України
13:22 «Можемо програти на демографічному рівні»: військовий Ярославський висловився про ризики міграції для України
13:17 У Полтаві заборонили публічне використання російськомовного культурного продукту
13:09 На тлі євроінтеграційних заявлень Єревана: Путін і Пашинян провели телефонну розмову
13:05 Конкуренція заощадила 125 мільйонів: як поява данців збила ціну на тендері «Медзакупівель»
13:00 «Рекет у погонах»: заступника начальника ГСУ Нацполіції Артема Шевчишена звинуватили у системному тиску на бізнес
12:56 «Просто розслабтесь»: Трамп жорстко відповів критикам його політики щодо Ірану
12:50 Meta запустила платні підписки для Facebook, Instagram та WhatsApp

Теги новин

COVID-19 агрессия России Атака Війна Война ВСУ Вторжение Дональд Трамп Донбасс ДТП Зеленский ЗСУ Киев Київ коронавирус Коррупция Напад Росії на Україну Нападение России на Украину оккупанты окупанти Порошенко Путин Росія Россия СБУ США Украина Україна ЧП Эпидемия коронавируса

Наші опитування

Чи вірите ви, що Дональд Трамп зможе зупинити війну між Росією та Україною?

- Так, повністю зможе
- Частково зможе, але не відразу
- Ні, не зможе
- Це залежить від дій інших сторін
- Важко відповісти

Голосувати

Показати результати опитування
Показати всі опитування на сайті

2013-2026 © АНТИКОР — національний антикорупційний портал

Реклама на сайті • Наші партнери

Політика конфіденційності

Використання матеріалів сайту дозволено лише за наявності активного гіперпосилання на джерело. Усі права на тексти, зображення, фотографії та відеоматеріали належать їх авторам.

Facebook | Twitter | YouTube | RSS-підписка | Email-розсилка | Мобільна версія

0.046772